

İZKA kentin belleğini kayda geçiriyor

SAADET ERCIYAS

Mehmet Yavuz

Mehmet Yavuz kimdir?

1984 yılında İzmir'de doğan Mehmet Yavuz, ilk ve ortaöğrenimini İzmir'de tamamlamış. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden 2006 yılında birincilikle mezun olmuş. Çalışma yaşamına 2007 yılında Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı'nda planlama uzman yardımcısı olarak başlamış. 2017 yılında kamu yönetimi alanında doktora eğitimini tamamlayan Yavuz, kentinin tarihi ve kültür mirasıyla ilgili bir yönetici olarak yedi yıldan bu yana İzmir Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliği görevini sürdürüyor.

Ana işi İzmir için bilgi üretmek olan İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA), son dönemde İzmirli'leri kent kimliği üzerinde düşünmeye çağıran "Hafıza İzmir" çalışmalarını dikkati çekiyor. "Hafıza İzmir", İZKA'nın "Invest in İzmir", "Start in İzmir", "Data İzmir", "Plan İzmir" ve "Ecocycle" gibi markalarından biri

İzmir Kalkınma Ajansı'nda kültür yayınları projesinin mimarı olan İZKA Genel Sekreteri Mehmet Yavuz ile ajansın Halkapınar'daki merkezinde bir araya gelerek kültür yayınları üzerine söyleştik. İZKA'da "Hafıza İzmir" çalışmaları 2018 yılında Yavuz'un göreve gelmesinin ardından başlamış. Projeyle İzmir'e yatırım yapmak isteyen yabancı yatırımcılar ile kent arasındaki bağ, kenti anlatan kitaplar aracılığıyla sağlanması düşünülmüş.

Yaptıkları işin veri madenciliğinden hafıza madenciliğine yönelik olduğunu belirten Mehmet Yavuz, "İzmir Kalkınma Ajansı'nda çalışmak benim kentim için düşündüğüm işleri yaşama geçirmeme vesile oldu. Bu işlerin en anlamlılarından biri de Hafıza İzmir" diyor. Hafıza İzmir markasının çalışmalarının "Kent Kimliği Dijital Arşivi", "Kültür Yayınları" ve "İzmir Zaman Makinesi" başlıkları altında sürdüğünü anlatan Yavuz, şu bilgileri paylaşıyor:

"Hafıza İzmir markasının önemli çalışmalarından biri İzmir Kent Kimliği Dijital Arşivi. Bu çalışmada kent kimliği liman, ticaret ve yaratıcılık olmak üzere üç temel unsur üzerinden değerlendiriliyor. Dijital arşiv Haziran ayında 'Perde' diyecek. Dijital arşivde şu an Şerif Remzi Reyent, Taner İzmirlioğlu ve Yavuz Çorapçıoğlu koleksiyonları ile İzmir Bibliyografyası başlıkları altında deneme yayını yer alıyor."

Bu bölümde arşiv niteliğinde dökümanlarının bulunduğunu belirten İZKA Genel Sekreteri Mehmet Yavuz, tüm bu arşiv çalışmasının hikayesinin oluşması için çalışmaların sürdüğünü söylüyor. Web sitesi tam olarak kullanıma açıldığında dijital arşivdeki hikayelerin, zaman makinesi ve kültür yayınlarını besleyeceğini anlatan Yavuz, kataloglamada aynı zamanda Avrupa Dijital Arşiv Portalı'na (Europeana) entegrasyonu sağlamayı hedeflediklerini dile getiriyor.

İzmir'in bir liman kenti olduğunu ve liman çevresinde bir kent kimliği tanımladıklarını anlatan Yavuz, "Liman ana unsur. Limanla bağlantılı bir ticaret ve ticaretin getirdiği çok kültürlülük var İzmir'de" diyor. Yavuz, "Hazırlanan sitenin alt yapısında liman, ticaret, yaratıcılık arasındaki ilişkileri ortaya koyan bir ağ var aslında. Zaman içinde diyelim limanı tıkladınız, onun bağlantılı olduğu tüm arşiv malzemesi karşınıza çıkacak. Dokunduğunuz bir kartpostal, onun ilişkili olduğu tüm arşivi de getirecek size. Malzeme girdikçe bu ağın dalları daha da genişleyecek" bilgisini veriyor.

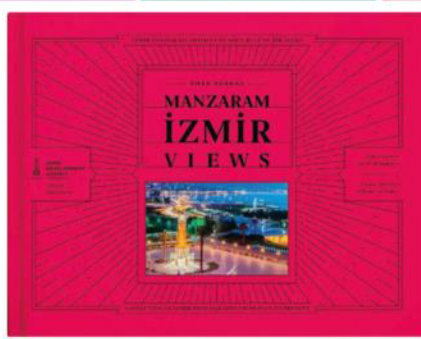
İzmir'de hafızayı ayakta tutan Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi (APİKAM) gibi kurumların bulunmasının kentin avantajı olduğunu kaydeden İZKA Genel Sekreteri Mehmet Yavuz, "Bizim yaptığımız 'Hafıza İzmir' projesi bu kurumların çalışmalarını tamamlıyor aslında. Biz çalışmalarımızı biraz daha kent kültürü ve kent kimliği odağına oturttuk" diye konuşuyor.

✓ Zaman makinesinde İzmir
"Hafıza İzmir" çalışmasının önemli bir ayağı da "İzmir Zaman Makinesi." İzmir'in 8 bin 500 yıllık tarihine üç boyutlu zaman yolculuğu yapma olanağı veren projede Mehmet Yavuz'un da imzası var. Üç aşamalı olarak yaşama geçirilen projenin

ilk aşamasında kentin 8 bin 500 yıllık tarihinin farklı dönemlerinde yerleşime konu olmuş Yeşilova Höyüğü, Eski Smyrna Höyüğü, Smyrna Antik Kenti, Kemeraltı Çarşısı ile Kordon Boyu üç boyutlu modellemeyle gezilebiliyor.

Projenin ikinci aşamasında ise UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Efes Antik Kenti ve Pergamon Antik Kenti bulunuyor. Ayrıca UNESCO geçici listede bulunan Ödemiş-Birgi şehrinin en parlak dönemleri üç boyutlu şekilde modellenmiş. Projenin üçüncü aşamasında da modellerin teknik altyapısı gözden geçirilmiş, standardize edilerek nitelikli bir model

Çok yakında yine büyük ilgi görecektir. 10'a yakın çalışmanın yayımlanacağını anlatan Yavuz, "Son 400 yıllık dönemi konu alan özgün eserleri, İzmir tarihi hakkında yabancı dilde yazılmış doktora tezlerini yayımlamak istiyoruz" diyor. İki yıl önce yayımlanan "Yunanlılar İzmir'de" kitabını örnek veriyor ve şunları söylüyor:

"Bu eser Doktor Reşad Nihad (Belger) tarafından Fransızca kaleme alınmış. 1920 yılında Paris'te bastırılmış. Birinci Dünya Savaşı'nın galibi devletlerin Türkiye hakkında müzakereler yürüttükleri bir dönemde dağıtılmış. Bu eser 100 yıl boyunca Fransızca kalmış, biz onu Türkçe'ye çevirdik 100 yıl sonra. 1922 - 2022, çok ses getirdi. Türkler'in haklılığını belgeleyen bir döküman olarak paylaşıldı."

✓ En çok ilgi gören kitaplar

Kültür yayınları arasında en çok ilgi gören üç eseri sorduğumuzda "Ressam Boğos Tatikyan ve Tatikyan Matbaası", "Yunanlılar İzmir'de" ve "Smyrna'dan İzmir'e Günlük Yaşam" olduğunu belirtiyor Mehmet Yavuz. İZKA'nın kitaplarının neden az sayıda basıldığını, neden satılmadığını ve satılmadığı halde kitapların nasıl olup da sahıfların sitelerinde yer aldığını sorduğumuzda Yavuz şöyle yanıt veriyor:

"Çünkü biz kamusal kültür yayıncılığı yapıyoruz. Biz bir yayınevi değiliz. Binler adetlerle basmak, bunu dağıtmak, satışını yapmak ajans olarak bizim operasyonuna gelemeyeceğimiz bir iş. Bu konuda herhangi bir firmayla çalışmak da açıkçası çok aklımıza yatmadı. Biz şuna karar verdik. Önce 250 taneydi şimdi 500'e çıkardık baskı sayısını. 2025'te artık 500'er adet basıyoruz kitapları, ayrıca e-kitap olarak yayımlıyoruz. Kamusal anlamda herkesin erişimine açık bu kitapları PDF olarak bilgisayarınıza indirebilirsiniz."

Bu yıl kitaplara ilişkin çok talep gelince geçmiş yıllarda olduğu gibi web sitesine "kitabı temin etmek istiyorum" düğmesi koyduklarını söylüyor Mehmet Yavuz. Artık isteyenlerin küçük bir bağış karşılığında kitapları sağlayabileceğini anlatan Yavuz, "Her kitap üzerinde belirlediğimiz belli bağış tutarları var. Yönetim kurulumuzdan bunu geçirdik. O bağış tutarını gene kültür yayınlarında kullanılmak kaydıyla alıyoruz. Şartlı bağış yani" diyor.

Bağış tutarlarını sorduğumuzda "Sembolik tutarlar, bunlar 2 bin, 3 bin lira gibi rakamlar. Yani o kitabın açıkçası maliyetinin çok altında bir

rakam" diye yanıtlıyor. Kitapların ikinci elden satılmasına üzdüklerini de söyleyen Mehmet Yavuz, "Burada yapılan kamusal bir yayıncılık. İkinci ele düşmesin, ticarete konu olmasın istiyoruz" diye konuşuyor. İZKA'nın kültür yayınlarına <https://izkakulturyayinlari.com> alan adlı web sitesi üzerinden erişilebiliyor.

✓ Yeni kitaplar, yeni eserler

Yıl sonuna kadar yayımlanacakları eserler arasında ilk kez gün yüzüne çıkacak tarihi kişiler, özel kitaplar olduğunu öğreniyoruz. İZKA Genel Sekreteri Mehmet Yavuz, 2025 yılı sonuna kadar İzmir'in 17. Yüzyılla ilgili yabancı doktora tezlerinin yayımlanacağını belirtiyor. Bu yıl yayımlanacak eserler arasında "İzmir Emniyet Müdürlüğü" tarihi, Mert Rüstem'in bu yıl 100 yaşına giren dedesinin fotoğrafhanesiyle ilgili bir kitabın da bulunduğunu söylüyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor:

"Ünlü ressam Fuat Mensi Dileksiz'in yaşam öyküsüyle ilgili bir kitabımız var. Yavuz Çorapçıoğlu 'Smyrna'dan İzmir'e Günlük Yaşam' kitabını 1922'den 1960'lı yıllara getirecek. İzmir Millî Kütüphane'de bulunan ve orijinal olduğu belirtilen Düsturname-i Enveri tıpkı basım olarak yayımlanacak eserler arasında. Süheyl Ünver'in 'İzmir defterleri' bir başka eserimiz olacak. Yine Tire Necip Paşa Kütüphanesi'nin tarihini anlatan bir kitap çalışmamız var."

✓ İZKA yeni çağrıya çıkacak

2025 yılı içinde hafıza çalışmaları adını taşıyan bir çağrıya çıkmayı planladıklarını anlatan Mehmet Yavuz, "Hafıza İzmir" için içerik geliştirme sürecinde, büyük olasılıkla Mayıs ayı içinde bütün paydaşları davet edeceklerini söylüyor. Yavuz ayrıca, "Hafıza İzmir'in ana teması olan liman, ticaret ve yaratıcılıkla ilgili, insan, mekan konusunda malzemesi olan İzmirli'lerin doğrudan İZKA ile iletişime geçebileceğini duyurmak isterim. Bu malzemeler efemera, kartpostal, fotoğraf olabilir. Görünür olup bu malzemelerini paylaşmak isteyen İzmirli'lerin başlıklarına açığız" diyor.

✓ Araştırma raporları ilgiyle izleniyor

Mehmet Yavuz, ana işi kent için bilgi üretmek olan İZKA'nın ürettiği araştırma raporlarının iş insanlarının, kurumların, merkezi ve yerel yönetimlerin yanı sıra özellikle akademisyenlerce de ilgiyle izlendiğini belirtiyor. Yavuz, "Ajans olarak destek veren, fon sağlayan bir kurum olarak biliniyoruz. Ama bizim işimiz İzmir için, İzmir'e dair bilgi üretmek, orta ve uzun vadeli konu başlıklarında bilgi üretmek. Ürettiğimiz raporlar duyurusunu yapacağımız fonlar için de bilgi sağlıyor, ona göre çağrıya çıkıyoruz. Bilgi için fon sağlıyoruz" diye ekliyor.

kütüphanesi oluşturulmuş. Tüm çalışmalar ilgili alanların kazı başkanlarına kontrol edilmiş ve yeni içeriklerle zenginleştirilmiş.

✓ Kamusal kültür yayıncılığı

İZKA Genel Sekreteri Mehmet Yavuz, ajansın kamuoyunda büyük beğeni toplayan kamusal kültür yayınlarının "İzmir'in Kültür Varlıkları", "İzmir'in Kültür İnsanları" ve "İzmir Tarihi" başlıkları altında çalışmalar yaptığını söylüyor.